

**ERINÄISIÄ MUISTIINPANOJA
VUOSILTA 1912—1916**

*Muistiinpanot on tehty vv. 1912—1916
venäjän, saksan, englannin, ranskan
ja muilla kielillä*

*Julkaistu ensi kerran vv. 1936—1937
XXIX ja XXX Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoitusten mukaan

SYNDIKAATTEJA KÄSITTELEVÄN ARTIKKELIN JASENNYS 91

1. Hintojen kohoaminen. Ryöväys. „Lakko”. Golubjatnikov...

Markov 2. ja liberaalit

2. Syndikaatit („yleismaailmallinen ilmiö”) Euroopassa (Amerikassa) ja Venäjällä
 (a) tuotannon kehitys
 (b) kotimarkkinat. Farmarien ja talonpoikien köyhyys
 (c) työläisten asema. Oikeudettomuus
 (d) poliittinen vapaus.
3. Syndikaatit ja „byrokratia”.
4. Öljy- ja sokerisyndikaatit *versus* maanomistajat... (taantumuksellisten tilanomistajien syndikaatti).
5. Syndikaatit ja *Ural*...
6. Virkamiesliberalismi (eli liberaalisten virkamiesten käsityskanta) („pogromisocialismi”) *versus* luokkataistelu. Kuollut kaavamaisuus ja *elämä*.
7. Varkaat ja varkaiden yhteishenki.
- 7 *b i s.* Kapitalismi ja syndikaatit.
8. Keinot: (1) rajojen avaaminen
 (2) 20 miljoonaa työläisasumuksiin hiili- ja öljykentillä
 (3) valtion tuotanto ja demokraattiset valvontaehdot
 (5) (4) työväenliitot ja poliittinen vapaus
 (4) (5) kyselylomake ja julkinen komissio sekä täydellinen paljastaminen.

VUORIÖLJYN TUOTANTO JA HINNAT AMERIKASSA

„Statistical Abstract of the United States”, ss. 211 ja 223 * „Jezhegodnik 'Retshi' ”, s. 681 **

1900

75 752 691 dollaria: 63 620 529 = 1.19 dollaria

2 rpl 38 kop : 8 = 29 (30) kop puuta
517 milj. puutaa „Jezhegodnik 'Retshin' ”
mukaan, s. 681
5170 : 636 = 8.1 puutaa *barrelissa*

{*Barrelissa* lienee enemmän kuin 8 puutaa vuoriöljyä)

1907

1407 : 166 = 8.5 puutaa *barrelissa*

1908

1512.0 milj. puutaa : 178.5 = 8.5 puutaa

1909

barrelissa

1455 milj. puutaa : 183 = (8)7.9 puutaa
barrelissa

1910

127 896 328 dollaria : 209 556 048 *barrelia* =
= 0.61 dollaria (jalostamaton vuoriöljy)
61 senttiä 1 *barrel* (= 42 galloniaa)
1 gallonia = $\frac{61}{42}$ = 1.4 senttiä

1714 milj. puutaa „Jezhegodnik 'Retshin' ”
mukaan, s. 681
1714 : 209 = 8.1 puutaa *barrelissa*
61 senttiä (n. 1 rpl 22 kop *barrel*)
122 : 8 = 15 kop puuta

* „Statistical Abstract of the United States” („Yhdysvaltojen yleistä tilastoa”) 34 number. Washington 1912. № 117. „Mineral' production. Petroleum”. („Malmin tuotanto. Öljy”). *Toim.*

** „Ежегодник газеты „Речь” на 1912 год”. СПб., 1911. „Добыча нефти. Северо-Американские Соединенные Штаты” („Retsh' lehden vuosikirja, v. 1912”. Pietari 1911. „Öljyn tuotanto. Pohjois-Amerikan Yhdysvallat”). *Toim.*

BEBEL SAKSAN JA VENÄJÄN SODASTA ⁹²

Bebel puolsi 1886 sotaa Venäjää vastaan.

„Die Neue Zeitissa”, 1886 (marraskuu 1886) (4. vuosikerta (n:o 11)), ss. 502—515, on Bebelin artikkeli „Saksa, Venäjä ja Idän-kysymys”.

Artikkelissa propagoidaan „preventiivistä” (niin sanoaksemme) *Saksan sotaa Venäjää ja Ranskaa vastaan.*

Tekijä sanoo, että v. 1878 „olisi pitänyt mennä pitemmälle” (s. 513, palsta 1), t.s. Venäjän vaatimusten rajoittamisen lisäksi olisi pitänyt vapauttaa vastaperustetut Balkanin valtiot Venäjän vallan alaisuudesta ja luoda „Balkanin valtioiden välinen liitto” (sic).

„Venäjän kieltäytyessä suostumasta näihin ehtoihin olisi pitänyt vastaukseksi ryhtyä sotaan, joka olisi lamauttanut Venäjän mahdin vuosikymmeniksi” (513, palsta 2)...

Vuonna 1886 (tai 1885) *ruhtinas Aleksanterin palattua Bulgariaan* (kaiketi Bulgarian vallankumouksen, 18. IX. 1885 jälkeen), jolloin niin serbialaiset kuin romanialaisetkin pelkäsivät Venäjän voimistumista, olisi pitänyt muodostaa Balkanin valtioista „Saksaan ja Itävalta-Unkariin nojaava itsenäinen valtioliitto” Balkanilla.

koko maa,
Saksan kaikki
luokat olivat
tyytymättö-
miä sen ulko-
politiikkaan:
511, palsta 2.

„Jos Venäjä olisi rohjennut silloin julistaa sodan, niin Saksa olisi noussut sitä vastaan yksimielisempänä kuin koskaan muulloin, ja liittoutuneena Itävallan, Balkanin valtioiden ja mahdollisesti Turkin kanssa se olisi voinut paremmin menestymismahdollisuuksin käydä sotaa Venäjää ja Ranskaa vastaan, sotaa, jota se kuitenkin joutuu myöhemmin käymään, mutta luultavasti ja jopa todennäköisestikin *paljon epäsuotuisammassa oloissa*” (513, palsta 2).

kursivointi
Bebelin

„DIE NEUE ZEIT”, 1912/1913

Kurt Wiefenfeld. „Reinin-Westfalenin hiilisyndikaatti”.
Bonn 1912.

(Kölnin kauppa- ja teollisuusmuseo. „Nykyaikaisia talousmuodostumia”. 1. vihko.) Lausunto (Sp.) „Die Neue Zeitissa”, 1913, 2. nide, s. 946.

ibidem, väittäjä (useita artikkeleja) joukkolakosta ja Rosa Luxemburg. „Puolivirallisuus”.

idem aseistusta koskevasta lakiesityksestä.

„Die Neue Zeit”, 1912, 1.

Kautskyn ja *Hilferdingin* polemiikka rahasta (*ibidem* *Varga* ja *Hilferding*).

Kautsky „Joukkotoiminta”...

Huen artikkelissa „Marokko ja Saksan malmintarve” todistetaan, ettei Saksalla ole lainkaan puutetta malmiläheteistä ((„ei kärsi lainkaan malminpuutetta”)), että sillä on niitä enemmän kuin kaikilla muilla, että „hererokapinaan käytetyt miljoonat” olisi pitänyt käyttää vuoriteollisuuden edistämiseen etc.

Hilferding. „Lisää kombinaatio-oppiin”: Marxin „Teorioissa” esiintyvistä virheistä ja huomautuksia *kombinaatioista*.

KIRJOITUS: OMAN MAAN TAPPIOSTA
IMPERIALISTISESSA SODASSA

Kirjoitus: Oman maan tappiosta imperialistisessa sodassa

1. Axelrod 1:ssä tapauksessa (tappion puolesta, mutta ei perustojen).
2. Axelrod 2:ssä tapauksessa (vastustaa).
3. Porvaristo ja sen vallankumoukset
 - 1870 tasavaltalainen oppositio
 - 1905 Venäjä
4. Kaikkien hallitusten tappio — mielettömyyttä tai siirtymistä kansalaissotaan.
5. Kaikkien maiden sopimuksestako? Odoteltavako?
6. Venäjä: porvarillinen vallankumous
kansallisuuskysymys.

7. Venäjän tappio + saksalainen ja itävaltalainen shovinismi.
8. „Ei voittoa eikä tappiota”? = Status quo...
9. „*Hochland*” sosdemeista.*
10. „Päävihollinen on kotimaassa”.
11. Takaportti shovinismille = kieltäytyminen „tappiosta”...
12. Tappio ja kansan vitsaukset... (sofismi)...
13. „Luopuminen” siirtomaista (ja sorretuista kansoista) on eduksi vallankumoukselle. (Sota on imperialistista = siirtomaiden uudelleenjaosta ja suurvaltojen etuoikeuksien puolesta käytyä sotaa.)
14. „Suurvaltojen etuoikeuksien puolustaminen”?
15. Kolme vihan kohdetta.

Vielä eräs sofismi, jonka esittävät m.m. Axelrod ynnä muut: „Internationalistista” taktiikkaa ei ole vielä muka kehitelty eikä käsitelty, se on vasta hahmottumassa, on aikaista tehdä ratkaisevia johtopäätöksiä y.m. j.n.e. y.m.s. Huomautamme tähän, ettei ole eikä voikaan olla mitään *erikoista* „internationalistista” taktiikkaa, se on *kokonaisuudessaan* vallankumouksellista taktiikkaa, vallankumouksellisen toiminnan propagoimista, valmistelua ja tukemista **.

ESITELMÄÄN „IMPERIALISMI JA KANSAKUNTIEN ITSEMAARÄÄMISOIKEUS”⁹³

KANSALLISUUSKYSYMYKSEEN

Suurvaltakansakunnat

(„*Hofkalender*”, 1914).

V. 1910

saksalaisia 12 milj. Itävalta-Unkarissa

60(?) „ Saksassa (67:stä)

Σ=72(?)

* Ks tätä osaa, s. 293. *Toim.*

** V. I. Lenin on pyyhkinyt yli viimeisen kappaleen. Artikkelissaan „II Internationalen vararikko”, jonka hän kirjoitti kesällä 1915, Lenin arvostelee tätä Axelrodin sofismia (ks. V. I. Lenin, Teokset, 21. osa, s. 202). *Toim.*

englantilaisia (?) 45 Englannissa ja Englannin siirtomaissa (46:sta)
 (?) 80 Yhdysvalloissa

125 (?)

englantilaisia	—	125
isovenäläisiä (170×43)	—	73
saksalaisia	—	72
ranskalaisia	—	38
		<u>308</u>
		Σ=308 milj.

japanilaisia	—	50
italialaisia	—	35
		<u>393</u>
unkarilaisia (?)	—	10
		Σ=403 milj.

Siirtomaat (asukasluku miljoonissa)
 1914: 570 1876: 314
 + 81% 38 vuodessa

ALUSTAVA JÄSENNYS

Aihe: Imperialismi ja kansakuntien *itse määrääminen*.

ei „kansallisuuskysymys”

Pois se, mikä koskee $\frac{2}{3}$ kansallisuusohjelmasta (vain itsemäärääminen)

- + Demokraattiset uudistukset imperialismin aikana?
 - + Norja 1905. „Poikkeus”?
 - + Irlanti 1869. „Utopiaa”?
 - + Kansallisliikkeet Aasiassa ja siirtomaissa... samoin Afrikassa (Egypti)...
 - + Miksi olisi *erottauduttava* eri kansakunniksi, kun imperialismi on kansakuntien yhdistymisen aikakautta?
- „Miksi” pitäisi olla kansallisliikkeitä Ukrainassa, Kiinassa, Persiassa, Intiassa, Egyptissä ja muualla, „jos” (kun) edelläkävijämaat ovat päässeet kansakuntia yhdistävän *imperialismin* vaiheeseen? jos kapitalismi (= imperialismi) *on kasvanut* edelläkävijämaissa kansallisvaltioiden puitteiden *yl*i? Proudhonistit ja Marx 1860-luvulla. („Muiden kansakuntien pitäisi istua pers..... ja odotella, milloin Ranska suorittaa yhteiskunnallisen vallankumouksen.”)

Marx 1848 „Uudessa Reinin Lehdessä”. Engels 1866 ja Marx 1869: nimenomaan *sortavien* kansakuntien työväenluokan etujen vuoksi on vaadittava *sorretuille* eroamisvapautta.

Imperialismi on kansakuntien sortamista *uudelta* historialliselta pohjalta... Tämä on yksi $\frac{1}{2}$.

Toinen $\frac{1}{2}$ (tehtävästä) = kansallisliikkeiden nostattaminen *Itä-Euroopassa* (Ukraina vuoden 1905 jälkeen), Aasiassa ja Afrikassa (Kiina, Intia, Egypti) — *siirtomaissa* (maapallon 1000-miljoonaisen väestönsosan keskuudessa $570 + 360 = 930$)...

S. 1:
—2—3*

(supistettava ja muutettava)

sortajia 300 — 400 milj. 1600:sta

Kansakuntien itsemäärääminen [„vanha, kulunut” (schäbig) porvarillis-demokraattinen tunnus (uusi maapallon 1000-miljoonaiselle väestönsalle!)] on muutettava petoksesta totuudeksi.

ss. 4—5 pois.
s. 6 (muutettava).

Petosta Englantiin, Ranskaan — ja Saksaan nähden
Petoksen kaksi muotoa: Plehanov

contra Parvuksen „kuluneinta” tunnusta.

Vainko porvarillis-demokraattinen periaate? Entä työläisten **VELJEYS?**

Ei, myös sosialistinen periaate.

* Nähtävästi vilttaus V. I. Leninin jonkin käsikirjoituksen sivuun. *Toim.*

Esittäessämme tunnuksen: vapaa itsemäärääminen, *se on* eroamisvapaus, me vaadimme *koko* agitaation voimalla sortajilta: on yritettävä pidättää etujen, sivistyksen *eikä* väkivallan avulla. Ellemme tunnusta emmekä aseta etualalle eroamisvapautta, silloin jätämme *käytännössä* väkivallan lakeijoille oven auki.

Nur so treffen wir den Nagel auf den Kopf [kirjaimellisesti: vain siten osumme naulankantaan (oikeaan)] — opetamme työläisiä: antakaa potkut kaikille, jotka eivät hyväksy demokraattista ja sosialistista periaatetta **vilpittömästi ja rehellisesti**.

TEESIT

Viisi (?) (mieluummin neljä) teesiä: 1) Sortavan kansakunnan, varsinkin niin sanottujen suurvaltojen sosialidemokraattien tulee vaatia itsemääräämisoikeutta = eroamisvapautta sorretuille kansakunnille ja puolustaa tätä oikeutta paitsi legaaliossa, myös erikoisesti illegaaliossa lehdistössä ja erittäinkin sota-aikana.— 2) Sorrettujen kansakuntien sosialidemokraattien tulee vaatia sorretun kansakunnan *työläisten* ja sortavan kansakunnan *työläisten* mitä täydellisintä, m.m. organisatorista yhteensulautumista eikä ainoastaan lähentymistä.— 3) 20. vuosisadan kaikkien edelläkävijämaiden ja varsinkin suurvaltojen sosialidemokraattien tulee näiden periaatteiden pohjalta ottaa kansallisuuspolitiikkansa perustaksi periaate: „työläisillä ei ole isänmaata”, kieltämättä millään muotoa Itä-Euroopan sekä Aasian ja Afrikan siirtomaiden jälkeensä jääneiden kansojen kansallisen vapaustaistelun maailmanhistoriallista merkitystä.— 4) Minkään maan sosialidemokraattien *ei* pidä puoltaa minään ihanteena federaatioperiaatetta *eikä* pikkuvaltioiden muodostamista, vaan kansakuntien kaikkinaista lähentymistä, heidän on osoitettava kansakuntien kaikenlaisen erottautumisen vahingollisuus, kansallisen kulttuuriautonomian vahingollisuus, **demokraattisen** sentralismin edullisuus, suurten valtioiden ja valtioliittojen edullisuus.

5. *teesi*: Koska teesi n:o 1 on elementaarisen selvä ja koska kaikki demokraatit ja Marx + Engels ovat sen hyväksyneet 1848—1876 ja koska sodan antama kokemus

on vahvistanut sen oikeaksi, niin sosialidemokraatteja, jotka eivät sitä hyväksy, on ehdottomasti kohdeltava proletaariaatin vihollisina, mitä pahimpina pettureina ja erotettava heidät puolueesta.

Ei riitä, että hyväksytään taistelu *kaikkea* kansallisuussortoa, *kaikkea* kansallista eriarvoisuutta vastaan:

(α) Kuuluuko „eriarvoisuuteen” oikeus rakentaa valtiota? vai ei?

(β) — eroamisoikeus vai ei?

(γ) jokapäiväisen agitaation luonne: suunnattu pääasiaan.

Työläisten yhtenäisyys, proletaariaatin kansainvälisen luokkataistelun yhtenäisyys on loputtomasti paljon tärkeämpi kuin valtioiden rajoja koskeva kysymys, joka imperialismin kaudella tullaan erittäin usein ratkaisemaan *uudestaan* ja nimenomaan sotien avulla.

IMPERIALISMI JA KANSAKUNTIEN ITSEMÄÄRÄAMISOIKEUS (KONSEPTI)

[28. X. 1915]

Johdanto.

(1) Kysymyksen tärkeys. Siitä puhutaan tai kuulee puhuttavan kaikkialla. Miksi? (α) Sota lietsoo kansallisuusvihaa ja uhkaa kansallisuussorrolla.

(β) Imperialismi on *uudelta* historialliselta pohjalta tapahtuvan kansakuntien sorron aikakautta.

(2) „*Zimmerwaldin vasemmiston*”⁹⁴ tehtävä on yhdistyä ja lyödä sosialishovinismi *myös* tällä maaperällä, kirkastaa työväenluokan käsityksiä.

I. Taloudelliselta kannalta.

(3) „Pääoma on *kasvanut* kansallisten puitteiden *ylli*. Kansakuntien yhdistyminen (yhdeksi valtioksi) on

väistämätöntä ja edistyksellistä.” Totta! Mutta marxilaisuus ei ole = struvelaisuus⁹⁶, se ei ole kansakuntiin kohdistuvan väkivallan oikeuttamista eikä puolustelua, vaan vallankumouksellista taistelua sosialismin puolesta, eri kansakuntien työläisten *yhdistämistä*, niiden *veljeyttä*.

(4) Väkivaltaa vastaan, kansakuntien demokraattisen yhteenliittymisen *puolesta*. „Eroamisoikeus” on *demokraattisuuden korkein* ilmaus.

(5) Demokraattisuus, eroamisvapaus *edistää* taloudellista yhteenliittymistä (Norja ja Ruotsi; Amerikka versus Saksa).

II. Historialliselta kannalta.

(6) „Kansakuntien itsemäärääminen on ohimenneen porvarillis-demokraattisten vallankumousten ja liikkeiden kauden kulunut tunnus.”

— Imperialismi synnyttää kansakuntien sortoa uudelta pohjalta. Imperialismi uudistaa tämän vanhan tunnuksen.

(7) Itä ja *siirtomaat* (> 1000 miljoonaa maapallon väestöstä). „Uudet” porvarillis-demokraattiset kansallisiikkeet.

Siirtomaat 1876—314 miljoonaa	
1914—570	+ 81 %

III. Poliittiselta kannalta.

(8) Me emme heitä menemään porvarillis-demokraattisia tunnuksia, vaan toteutamme johdonmukaisemmin, täydellisemmin, päättäväisemmin sen, mikä niissä on *demokraattista*.

(9) Kysymys ei ole *kansakuntien* intresseistä, vaan eri kansakuntien *työläisten* veljeyden, solidaarisuuden intresseistä.

IV. Valtioiden rajojen kannalta.

(10) Me emme pidä kiinni *olemassa olevista* valtioiden rajoista.

(11) Me emme ole pikkuvaltio-utopian kannattajia emmekä vaadi joka suhteessa ja aina „kansallisvaltioiden itenäisyyttä”...

(12) Me asetamme etualalle työläisten luokkataistelun intressit valtioiden rajojen kaikissa mahdollisissa *muutoksissa*.

(13) Venäjän (Englannin, Itävallan?) „hajoaminen” = Yhdysvallat.

V. *Proletariaatin kansainvälisen luokkataistelun kannalta.*

(14) Kansallisen vihamielisyyden ja epäluottamuksen vaara (ja väistämättömyys kapitalismin aikana) (à la Axelrod? Ei!)

(15) Ydinkysymys: *sortavien* kansakuntien suhtautuminen *sortettuihin*.

(16) Eri kansakuntien työläisten luokkasolidaarisuus on mahdotonta, ellei tunnusteta eroamisoikeutta.

VI. „*Käytännöllinen toteuttamismahdollisuus*”.

(17) „Utopiaa”! Norja versus Ruotsi.

(18) „Poikkeus”! („Syrjäkolkka”).

Kyllä, niin kuin *kaikki* demokraattiset reformit ja uudistukset.

(19) „Käytännöllisesti = nolla”.

Ei = (α) vapaa agitaatio eroamisen puolesta

(β) eroamista koskevan kysymyksen ratkaiseminen kansanäänestyksellä (perustuslain 2 §§).

(20) „Missä takeet? Vain sota ratkaisee!”

(Meidän takeemme — työläisjoukkojen kasvattaminen kansakuntien veljeyden hengessä.)

VII. *Sotilaalliselta kannalta.*

(21) „Kansakuntien itsemääräminen = sotaan osallistumisen puolustelua.”

On sotaa ja sotaa. Emme „kiellä” kansallisia sotia. Ne ovat mahdollisia nykyäänkin.

(22) „Jos itsemääräminen, niin Hollannilla, Ruotsilla etc. on oikeus puolustautua.” *Kuinka* voidaan puolustautua *imperialistisessa* sodassa?

VIII. Taistelu sosialishovinismia vastaan.

(23) Sosialishovinismi on samanlainen väistämätön imperialismiin tuote kuin langaton lennätiin. Taistelu sitä vastaan = nyt ydinkysymys.

(24) Taistelu *oman* kansakunnan shovinismia vastaan.

(25) Pääasia — *suurvaltashovinismi*.

(26) „Tasa-arvoisuuden tunnustaminen” = *valtion* rakentamista, *eroamista*, imperialistista *sotaa* koskevan kysymyksen kiertämistä.

(27) Wir treffen den Nagel auf den Kopf [osumme nau-lankantaan] *vain* asettamalla kysymyksen meikäläisittäin. Vain tällainen kannanotto *lyö ja silpoo* kansainvälistä *sosialishovinismia*.

IX. Vertaus avioeroon*.

(28) Rosa Luxemburg avioerosta (versus autonomia).

(29) Semkovskin vastaväite.

(30) Sen virheellisyys.

X. Weillin tapaus⁹⁶.

(31) Sosialishovinitit erottivat Weillin, kavalsi *heidän* periaatteensa.

(32) Sotaan osallistuminen *ei* ole *meidän* kannaltamme synti. Entä agitaation harjoittamiseksi sotaväen keskuudessa? sodan muuttamiseksi kansalaissodaksi?

(33) Kansakunnan valinta. (Missä sotaväessä?)

XI. Liberaalisen porvariston suhde.

(34) *Venäjäillä*: me (kadetit) olemme tasa-arvoisuuden kannalla, mutta emme ole milloinkaan asettuneet puoltamaan oikeutta erota Venäjän valtakunnasta.

(35) Karl Kautsky valtiollisesta *itse määräämisestä* („riittää muka kulttuuriautonomiakin”)...

XII. VSDTP:n kokemus.

(36) Kysymyksen asettelu vuoden 1903 edustajakokouksessa.

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 23. osa, ss. 64—66. Toim.

(37) P.S.D:n lähtö ja paluu v. 1906.

(38) Ei vaadittu kertaakaan virallisesti 9. §:n kumoamista.

(39) Opportunistien „liitto” Rosan kanssa v. 1914 (likvidaattorit Semkovski; Liebmann; Jurkevitch; Alexinsky)

XIII. Marxin ja Engelsin esimerkki.

(40) 1848 Saksa *versus* sorretut kansakunnat („Literaturnoje nasledstvo”, III, ss. 109, 113 ja 114).

1866 Engels ja *Internationale* (Marx) Puolasta ja Saksasta.

1869 Marx *Irlannista*.

(41) **Sortava**n kansakunnan työläisten intressien kannalta katsoen.

(NB) Marx kannatti *valtioliittoa* Irlannin kanssa (NB)

XIV. „Zimmerwaldin vasemmiston” „formula”.

(42) „Ei tueta minkään kansakunnan ylivaltaa toiseen nähden”...

kysymys: sisältyykö siihen eroamisvapaus? Vai ei. Eroamisvapauden kiistäminen onkin juuri „ylivallan tukemista”.

Tämä formula = „ensi askel lähentymisen suuntaan”...*

E. CORRADINI. „ITALIALAISTA NATIONALISMIA”

Enrico Corradini. „Italialaista nationalismia”. Milano 1914.

Kirjoitettu *ennen sotaa*. Artikkelissa „Nationalismi ja sosialismi” (14. tammikuuta 1914) on pie- || NB
nen kansakunnan imperialistin mielenkiintoisia

* Ks. V. I. Lenin, Teokset, 21. osa, ss. 379—385. *Toim.*

NB || määritelmiä. Ranska ja Englanti = pankkeja, joiden pääomavarat ovat 300 ja 400 *miljardia* (s. 162). Plutokraattiset kansakunnat (Ranska, Englanti, Saksa) ovat „mieleltään pasifistisia” (sic!) (ha ha!) „etupäässä juuri siksi, että ne ovat plutokraattisia” (188), kun taas proletaariset kansakunnat (Italia) taistellensaankin Turkkia vastaan ovat taistelleet plutokraattisia kansakuntia vastaan (sic! ha ha!). Imperialismi on muka nykyaikainen ilmiö, mutta se jaottaa kansakunnat plutokraattisiin ja proletaarisiin; „se (nationalismi) on Italian kansakunnan sosialismia maailmassa” (156).

Koko tämän kirjapahasen pääsisältö on seuraava: muut kansakunnat ryöväävät paljon. „Sosialismi” on sitä, että pieni ja köyhä kansakuntamme saavuttaa tai yrittää saavuttaa ne, jotka ryöväävät paljon, ja että sekin ryöväisi enemmän!!

NITTI. „ULKOMAINEN PÄÄOMA ITALIASSA”

„Revue d'économie politique” julkaisussa (1915, n:o 4, heinä- — elokuu) on lausunto Francesco *Nittin* kirjasta „Ulkomainen pääoma Italiassa” (156 sivua). Kaiken kaikkiaan on muka vain 500 miljoonaa (??), siinä luvussa

epäilyttävää, eikö ole liian vähän? Verrattava <i>Paishiin</i> ja <i>Harmsiin</i> ⁹⁷
--

belgialaista . .	182 miljoonaa
ranskalaista . .	148
englantilaista .	110
sveitsiläistä . .	46
saksalaista . . .	28

$\Sigma = 504$ (minun)

R. LIEFMANN. „LÄHENTÄÄKÖ SOTA MEITÄ SOSIALISMIIN?”

Professori tohtori *Robert Liefmann*: „Lähentääkö sota meitä sosialismiin?”

(N:o 56 „Saksan sota”, julkaissut E. Jäckh. Stuttgart — Berliini 1915).

Tekijä asettuu vastustamaan sellaista kantaa (*Jaffén* ja muiden), että sota lähentää sosialismiin. Veroilla, monopoleilla, leipäkorteilla ei ole kerta kaikkiaan mitään teke- mistä sosialismin kanssa (kommunismi näet = *kulutuksen säännöstelyä*, sosialismi = yksityisomistuksen lakkautta- mista).

Yleensä mitä latteimpia todisteita sosialismia vastaan. Kannatetaan tietysti „reformieja”, „luokkavastakohtien lie- ventämistä” j.n.e.

Socialismi on muka yleensä „haaveilua” (39), „mieli- kuvittelua” (37), „tuhoisaa internationalismia” (sosdem.)— (37)...

Saksan sosialidemokraatteja moititaan muka sen joh- dosta, miten he suhtautuvat sotaan, kun taas ranskalaisia ja englantilaisia sosialisteja vastaan „ei ole kuultu” muka (37) (sic!) „esitettävän mitään”.

„Saksan sosialidemokraattien menettely... || kehuu sociali- ansaitsee kunnioitusta” (37)...

demokraat- teja!

....,Nykyisen talousjärjestelmän poistami- nen kansainvälisessä mitassa on mahdo- tonta ja kansallisessa mitassa turmiota tuottavaa” (39)... „muiden maiden työläiset, jotka pysyttelevät enemmän todellisuuspoh- jalla, eivät ajattele sen kokeilemista käy- tännössä” (sama) (varsinkaan *Englan- nin* työläiset, s. 38)...

muiden mai- den työläiset eivät ajattele sosialismia

....,Kokeilkoon” muka Ranska socialis- mia (39—40)...

„On hyvin vaikea sanoa, missä määrin Saksan *sosialidemokraattiseen puolueeseen* kuuluvat ovat todella vielä (!!) uskollisia sosialismin ihanteelle ja missä määrin se ei ole pelkkä *demokratiaan perustuva sosiaalisten reformien puolue*”... (40)... Lausunnoissani muka „suositellaan vain samaa, mitä revisionistinen suunta suosit- telee itse sosialistisen liikkeen sisällä” (40)...

sosialidemo- kraattejako *vai* „refor- misteja”?

olen revisionismin *kannalla!*

- !! ||| „Sodanjälkeisen poliittisen yhteistyön kannalta olisi hyvin toivottavaa, jos sosialidemokraattinen puolue saataisiin selvästi kieltäytymään tästä ihanteesta tai ainakin sanomaan, että se kieltäytyy toistaiseksi puolustamasta sen toteuttamista tarkoittavia toimenpiteitä; toisin sanoen, jos Saksan sosialidemokratian sisäinen *revisionistinen liike*, joka siihen pyrkii, saisi yleisen tunnustuksen, niin silloin ei jäisi mitään epäselvyyttä Saksan sosialidemokratian sodanjälkeisen asennoitumisen suhteen” (41)...

„CONRADIN VUOSIKIRJAT” 1915, 2. VIHKO. ELOKUU

„*Conrad's Jahrbücher*” 1915. 2. vihko. Elokuu (ss. 214—6).

Diehlin kirjoitus *Tanskassa* 10. V. 1915 annetusta laista. Sotatulosten verotus. Kaikkien 10% suurempien *liikatulojen* verottaminen (1912—15 jälkeen).

(eivät ainoastaan sotatulot, vaan kaikki liiat tulot).

(verotettava vapautetaan verosta, jos todistaa, että mikään osa liioista tuloista *ei* aiheudu sodasta).

NB [Yleensä imperialismin ajan *reformej*a koskevaan kysymykseen.]

„SOSIAALIPOLIITTISEN YHDISTYKSEN KIRJOITUKSIA”

„*Schriften des Vereins für Sozialpolitik*”. 145. nide. III. (Ks. *takisivua*)*

Tri Carl von Tyszka: „Palkat ja elinkustannukset Länsi-Euroopassa 19. vuosisadalla” (Leipzig 1914).

Mitä seikkaperäisin tiivistelmä *ranskalaisista ja englantilaisista* tiedoista ja lyhyempi *espanjalaisista, belgialaisista ja saksalaisista* tiedoista. *Yhteen-veto Englannin hyväksi*. Yhteenvetotaulukko (lyhentelemäni):

* Ks. tätä osaa, s. 739. *Toim.*

Indeksi: 1900 = 100. *Reaalipalkkojen muutosten* vertailua.

Vuodet	Englanti	Preussi	Etelä-Saksa	Ranska	Espanja	Belgia
1870	53. ₈	57. ₈	(1875:93. ₀)	69. ₀		51. ₀
1885	68. ₂	56. ₁	90. ₉	74. ₅	(1890:89. ₅)	78. ₆
1900	100	100. ₀	100. ₀	100. ₀	100. ₀	100. ₀
1910	92. ₂	82. ₉	99. ₅	106. ₀	102. ₀	86. ₅ v. 1905

Englanti on muka vapaakauppansa ansiosta kärsinyt vähiten kalliista ajasta (s. 289 ja muualla).

Englannista tuli muita aikaisemmin „teollisuusvaltio” (s. 101), ja hinnat ovat siellä eniten mukautuneet, muodostuneet kokonaan tämän perustan mukaisesti.

(94 — palkkojen kohoaminen osoittautuu *vähäisemmäksi*, jos otetaan „nivelloidut” keskiarvot, t.s. otetaan huomioon *suurempi* lisäys kehoimmin palkatuilla ammattialoilla. Sanottu koskee Saksan koneteollisuuden 26 ammattialaa.)

NB: Mutta se koskee myös kaikkea työtä.

NB: 145. nide: „Toimeentulokustannukset suurkaupungeissa”. (I—IV).

NB || *Hyvin* seikkaperäinen (145:nnessä, IV. 1915) tutkielma Hampurista, (1890 —), *hinnat ja budjetit, kulutus, asunnot* etc. verrattuna Lontooseen.

„Schriften des Vereins für Sozialpolitik”.

140. nide. II. „Kaupunkien varustaminen maidolla” (1914).

Sisältää *katkonaisia* tietoja *yksityisistä* karjakartanoista (lehmien lukumäärä; tuotanto etc.).

Maidon „vähittäiskaupan” ja yleisen myynnin kehitys; oluen syrjäyttäminen (heikkoa ja harvinaista).

Seikkaperäisiä hintatietoja.

140. nide. V. „Yleisön varustaminen maidolla Saksassa” (1914).

|| *Hans Hess*: „Elektroni fysiikan eri aloilla”. „Himmel und Erde”, 1915, maaliskuu (n:o 3). (27. vuosikerta, 3. vihko)

mielenkiintoinen yritys tehdä yhteenvedot elektroniteorian saavutuksista

HYVÄ KOKOELMA

|| Hyvä kokoelma vertailtavia numerotietoja ||

NB || *Tri Ernst Günther: „Saksan ja sen päävastustajien („Kriegshefte aus dem Industriebezirk“).*

Asukasluku (miljoonissa) (luvut pyöristettyjä)

Vuodet	Saksa	Itävalta- Unkari	Ranska	Englanti	Venäjä	Saksalaiset + itävaltalaiset
1810	30	30	30	20	45	267
1910	65	51.5	39.5	46	136.5	258

Viljelty hehtaariala Saksassa (tuhanstissa)

	ruis	vehnä	kaura	ohra	yhteensä viljakasveja	peruna
1800	4 623	1 027	2 569	2 055	10 274	350
1901/10	6 080	1 849	4 271	1 666	13 866	3 291
	+23 %	+80 %	+67 %	-19 %	+35 %	+840 %

Keskimääräinen hehtaarisato viimeksi kuluneiden
viiden vuoden ajalta kaksoissentnereissä

	vehnä	ruis	ohra	kaura	peruna
Venäjä	7.0	8.0	8.7	8.2	76.7
Y.-vallat	9.3	8.9	11.7	8.1	107.0
Unkari	12.2	11.5	13.9	11.4	78.0
Itävalta	13.9	13.9	15.4	12.9	99.0
Ranska	14.0	11.3	14.3	13.1	98.9
Iso-Britannia	20.7	—	17.9	16.7	153.3
Saksa	21.4	18.2	20.8	19.7	136.0
Belgia	25.9	22.3	28.0	23.3	187.3

VERTAILTAVIA NUMEROTIETOJA

taloudelliset voimavarat". Essen 1915
7. vtikko). 80 pfennigiä.

1000 eurooppalaisesta oli			Kuolleisuus 1000 asukasta kohti:		
englanti- laisia	ranskalai- sia	venäläi- siä	Kaudet:	Saksa	Ranska
93	153	200	20—25 vuotta sitten	25	22
103	88	300	nykyään	16	18

Hehtaarisato *kaksoissentnereissä*

ruis	vehnä	kaura	ohra
8.62	10.28	5.64	8.00
16.3	19.8	18.30	19.00
+90%	+90%	+227%	+137%

Hehtaarisato (vehnän) *kaksoissentnereissä*:

1881/90	1901/10		
5.45	6.77	+1.32	+24%
8.27	9.30	+1.03	+12%
(1876—85)	(1899—1901)		
12.0	13.8	+1.8	+16%
18.2	20.0	+1.8	+10%
14.8	19.6	+4.8	+32%

	Työläisiä (tuhansissa) tekstiliiteollisuudessa		Koneiden vienti (miljoonissa markkoissa)		
	<i>Englanti</i>	<i>Saksa</i>		<i>Englanti</i>	<i>Saksa</i>
1895	1 018	945	1902	400	183
1907	1 015	1 057	1913	674	678

	Maailman (hiilen-) tuotannosta tuli			Raudantuotanto (milj. tonnia)	
	Englannin osalle	Saksan osalle	Yhdysval- tojen osalle	<i>Englanti</i>	<i>Saksa</i>
1860	60 % (81 milj. tonnia)	12,4 % (16 ¹ / ₂ milj. tonnia)	10,0 %		
1880	45	18	20	7,8	2,6
1900	30	20	32	9,1	8,5
1910	24	19	37		
1913	21	21	39	10,5	19,5
	(280 milj. tonnia)				

Saksan, Ranskan ja Englannin laivaston voimakkuus

	1870	1880	1890	1900	1910	1912
Saksa 1000 tonnia	1 146	1 614	2 835	4 569	7 698	8 454
%	100	141	247	399	672	739
Englanti 1000 tonnia	7 917	12 027	18 062	23 687	32 412	33 849
%	100	152	228	299	409	427
Ranska 1000 tonnia	1 528	1 767	2 444	2 622	3 082	3 139
%	100	116	160	172	202	206
Saksan laivasto	100	100	100	100	100	100
Englannin ..	691	745	637	518	421	400
Ranskan ..	133	109	86	57	40	37

Työläisiä (tuhansissa)
koneen- ja laivanrakennus-
teollisuudessa

	<i>Englanti</i>	<i>Saksa</i>
1881	217	206
1901	400	700

Rautatiet (tuhansissa
kilometreissä)

<i>Englanti</i>	<i>Saksa</i>
29	34
38	63

Maailmankaupasta tuli % :ssa

	1886	1900	1910	1912
Saksan osalle	— 10.3	12.1	12.0	12.9
Ranskan ..	— 12.5	10.0	9.4	9.2
Englannin ..	— 20.8	19.5	16.9	16.6

Ulkomaankauppa (tuonti + vienti)

	Saksa erikoiskauppa milj. markkaa	%	Iso- Britannia koko kauppa	%	Ranska erikois- kauppa		Saksa	Eng- lanti	Ranska
1880	5 712	100	14 232	100	6 896	100	100	249	121
1890	7 473	130	15 253	107	6 633	96	100	204	89
1900	10 377	181	17 900	126	10 776	155	100	172	69
1913	20 868	365	28 644	201	12 307	178	100	137	59

„SOSIALI-IMPERIALISMI JA VASEMMISTORADIKALISMI”

„*Bremer Bürger-Zeitung*” 1915, n:o 291 (13. XII.)

Pääkirjoitus: „Sosiali-imperialismi ja vasemmistoradikalismi”... „Se [vasemmistoradikalismi] oli saksalaisessa radikalismissa suunta, joka kristalloitui Preussin vaalioikeudesta käydyin kampanjan aikana ja aseistariisuntakysymystä koskevissa väittelyissä 1910—1913”...

NB || ...,Hän (Kautsky) yritti esittää imperialismin sel-
|| laiseksi kapitalistisen ekspansion muodoksi, joka voi-
|| daan korvata toisella, lievemällä muodolla”...

Näihin vasemmistolaisiin kuuluivat „Rosa Luxemburg, Pannekoek, Radek, Thalheimer, Zetkin ja muita”...

...,Vasemmistoradikaalit kävivät kärkevää taistelua englantilaisen manchesterilaisen koulukunnan ulkopoliittisen käsityskannan jäänteitä vastaan” (joita esiintyi *Ledebou-
rilla* ja *K. Kautskylla*, samoin kuin *Ecksteinillä*)...

Vasemmistoradikaalit ja sosiali-imperialistit ovat yhtä mieltä siitä, että „maailma on astunut imperialismin vaiheeseen”...

...,Samaan aikaan kun vasemmistoradikaaleista ei edes *miliisi* ollut keino, joka tekisi imperialismin kaudella lopun imperialistisista laajentumispyrkimyksistä, samaan aikaan kun he kannattivat miliisijärjestelmää vain toivossa, että se kypsyttää kansanjoukkojen imperialisminvastaisia pyrkimyksiä, sosiali-imperialistit käyttävät miliisin hyväksi jokaista mahdollisuutta, minkä tämä sota tarjoaa, mutta mikä on toteutettavissa vain vastoin sodan ajamaa politiikkaa, houkutteena pyrkiessään militarisoimaan sosialidemokratiaa.”

E. RAPPARD. „KANSALLISEEN SOPIMUKSEEN”

Tri William E. *Rappard*: „Kansalliseen sopimukseen”. Zürich 1915 („*Schriften für schweizerische Art und Kunst*”, 26). (Kansalliskirjasto).

8 : 8; 13 : 8 || „Vuoden 1870 edellä *Saksan* ja *Ranskan*
|| väestösuhde oli 9:8; nykyään se on 13:8. Viimeksi kuluneiden 40 vuoden aikana hiilentuotanto lisääntyi Ranskassa noin kaksinkertai-

sesti, Saksassa noin nelinkertaisesti, joten Saksan hiilentuotannon suhde Ranskan hiilentuotantoon on sama kuin 6:1. Nelisenkymmentä vuotta sitten molempien maiden *raakaraudantuotanto* oli likipitäen samalla tasolla. Nykyään se on Saksassa noin kolme kertaa suurempi kuin Ranskassa” (s. 15).

3 : 1; 6 : 1

1 : 1; 3 : 1

(($400x : 200y = 6 : 1$; $400x = 1200y$; $1x = 3y$))

A. B. HART. „MONROEN OPPI”

A. B. Hart: „Monroen oppi”. Boston 1916.

Ei tunnu hullummalta Yhdysvaltojen ulkopolitiikan historialta.

Sisältää myös kirjallisuusluettelon.

S. 373: „imperialisminvastustajat” on voitettu, 1898.

303—4: taulukko (varsin opettavainen) Amerikan valtiollisesta kehityksestä vv. 1823—1915. (Yhdysvaltojen imperialismin lisääntyminen y.m.)

314: „Yllättävin muutos kansakuntien elämässä on suurten yhteenliittymien muodostaminen. Yhdistyminen ei koske yksinomaan pankkeja, tehtaita ja rautateitä, vaan myös suurvaltoja.” Seuraavalla vuosisadalla nähdään viisi suurvaltaa: Iso-Britannia, Saksa, Venäjä, Kiina ja Yhdysvallat (!!)

Suojelusuhteen ja „vaikutuksen” (ja finanssi-intressien! 332) voimistuminen. Yhdysvallat Keski-Amerikassa!—332—

NB: „*Tietynlaisista* suojelusuhteepolitiikkaa” (335).

359: Roland G. Usher: „Panamerikanismi. Ennustus Euroopan voittajan ja Yhdysvaltojen välisestä väistämättömästä selkkauksesta”. New York 1915 (419 sivua).

Tekijä arvostelee häntä jyrkästi, mutta itse hän puoltaa... „protektoraattioppia” (369) „amerikkalaisen pääoman suojelemiseksi” (369)!!

ΣΣ (402) militarismin puolesta!! (NB) (varsinkin 5. §) — erityisesti (!!!) Saksaa ja Japania vastaan (403). NB

EUG. PHILIPPOVICH. „MONOPOLIT”

Eug. v. Philippovich: „Monopolit”...⁹⁸

180 henkeä
(perhettä?)
25 miljardia
dollaria

Yhdysvalloissa (1912) — 180 liikkeenomistajalla ja -johtajalla (18 pankkia) oli 746 johtajanpaikkaa 134 yhtiössä, joiden pääomien Σ oli 25 325 miljoonaa dollaria (= 101 300 miljoonaa markkaa). „Se lienee kolmannes Amerikan koko kansallisvarallisuudesta” (s. 159).

AEG (Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft). Pääomaa (1912) = 378 miljoonaa markkaa. Sen hallintoneuvostossa on 32 jäsentä, näillä on noin 500 johtajanpaikkaa eri yrityksissä.

„GENEVEN LEHTI”, HUHTIKUUN 18 pnä 1916

„Journal de Genève”, 18. IV. 1916.

NB || Roomasta tiedotetaan, että Kansainvälinen maanviljelysinstituutti on julkaissut maailman viljantuotantoa NB || koskevia tilastotietoja:

(miljoonaa metristä sentneriä)	1915 ja 1915/6	1914 ja 14/15	viiden viime vuoden tuotantoon verrattuna keskimäärin
		%	%
vehnää	1 161	119	116.4
ruista	462	106.6	103.5
kauraa	706	114	108.7
maissia	996	105.2	109.3
riisiä	638	167.2	113.7
ohraa	323	105.9	99.2

KALIN KULUTUS ERI MAISSA

Wienin „Arbeiter-Zeitung”, 22. IV. 1916, s. 6.

...Kalisyndikaatin tietojen mukaan Itävalta-Unkarissa ja

Saksassa on viime vuosina käytetty kalia hyötymaiden 1 neliökilometriä kohti seuraava kilomäärä:

	1900	1910	1913
Itävalta.....	12.4	64.3	114.2
Unkari.....	0.5	6.1	19.3
Saksa.....	334.4	1 025.1	1 529.3

„YHTEISKUNTATIETEELLINEN JA YHTEISKUNTAPOLIITTINEN
ARKISTO”

N B „Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik”.
1916 (elokuun 4 pnä 1916) (42. nide, I. vihko).

Artikkeli: — p. „Ammattiyhdistysliike vuonna 1915”...

Luku „*Ammattiyhdistysten ideologia*”...

Kaksi suuntaa, jotka *eivät* ole reformismia *eivätkä* radikalismia. „*Korrespondenzblatt*” vastaavasti „*Sozialistische Monatshefte*”.

„Sitä vastoin on vain vähän ammattiyhdistyslehtiä, jotka esittävät selvästi toisenlaisia, radikaalisempia käsityksiä. Ne ovat parhaasta päästä sellaisten liittojen äänenkannattajia, joiden jäsenet ovat enimmäkseen ammattitaidottomia työläisiä tai naisia” (325)...

„..., Vanhojen suurten ammattiyhdistysten äänenkannattajathan ovat varmasti enemmistön puolella, kun taas toiset käyttäytyvät hillitymmin. Sikäli kuin olemme huomanneet, ilmeisiä vähemmistön näkökantaa ja menettelyä *kannattavia* lausuntoja ei ole ollut” (327)...

Metallityöläisten liittoon nähden kirjoittaja huomauttaa, että johtokunta on enemmistön kannalla, että tällä ammattialalla palkat ovat korkeammat (330), otettuja * on vähemmän, että se on vanha ja hyvin suuri ammattiyhdistys, „joka on aina ollut maltillisten katsantotapojen tukikohta”, että yleiskokouksessa 30. VI. 1915... johtokunnalle esitettiin välillisesti miltei moitelause: „Tämän päätöksen hyväksyminen osoittaa joka tapauk-||

* Tarkoitetaan asepalvelukseen kutsuttuja. *Toim.*

|| sessa, että ammattiliiton jäsenjoukkojen keskuudessa ovat vallalla toisenlaiset käsitykset ja mielialat kuin johdon keskuudessa" (332)...

Huipulla on muka muodostumassa „pikkuporvarillinen kerros" (335)...

„Korrespondenzblatt" (17. IV. 1915) julistaa imperiaalisminvastaisen taistelun olevan samanlaista mielettömyyttä kuin koneiden tuhoaminen.

Se moittii niin ikään Ranskan ja Englannin ammattijärjestöjen *enemmistöä* (samanlaista kuin se itsekin on), mikä saa porvarillisen kirjoittajan huomauttamaan myrkyllisesti:

„Ei siis voida sanoa, että Saksassa oikeistosuunta olisi yleensä lakannut kokonaan ymmärtämästä radikaalista työväenpolitiikkaa" (338).

Kirjoittaja myöntää, että useimmat eivät oikeastaan ole enää sosialisteja (s. 340 ja *muualla*).

ARTIKKELIIN „IMPERIALISMI JA SOSIALISTISEN LIIKKEEN HAJAANNUS" ⁹⁹

JASENNYS

Imperialismi ja opportunisti (*sosialistisen liikkeen hajaannus*).

1. Mitä on imperialismi? (päätöslauselman *määritelmä* + lisäys).

2. *Mätänemistendenssi* (loismaisuus).

3. **Hobson** (1900).

4. Engels } erikoisesti NB: on mentävä *alemmaksi*
 { 1858 } *ammattitaidottomien työläis-*
 { 1892 } *ten, joukkojen luo*

+ emigraation ja immigraation aiheuttama työväen hajaannus (vrt. mitä Engels sanoo Amerikasta)

+ siirtomaajoukot...

5. Kautsky (hämääminen).

6. Saksa versus Englanti...

7. Optimismia (Martov)... opportunistiin nähden.

8. Optimismia ja pessimismia puolueessamme.

(2 versus 20 vuotta?) Taktiikka?

9. Aikamäärät tuntemattomia (2 perspektiiviä ja kaksi linjaa)...
10. Demokratia opettaa *huiputtamaan*...
Työväenpuolueet ja *socialidemokraattinen* fraseologia.
11. Hajaannus (Trotskin sofismit)
Sen laajeneminen ((Rühle. 12. I. 1916))
Rühle + Liebknecht Saksassa
Hajaannus Englannissa.
12. Sen väistämättömyys.

IMPERIALISMIN MÄÄRITTELYYN

- A Monopolis-
tista
- (1) kartellit
 - (2) pankit
 - (3) raaka-ainelähteet
 - (4) maailmanjako (kansainväliset yhteenliittymät)
 - (5) alueellinen maailmanjako.
- B Loismaista
- (1) koroillaeläjät
 - (2) „neekerien niskassa” *
 - (3) taantumus ks. toista puolta **

JÄSENNYSVARIANTTI

1. Taloudellinen alkusyy: ylivoitto
2. Englanti 48—68 (α) siirtomaat
(β) monopoli
3. Siirtomaat (Ranskan etc.)
muunlaista monopolia = finanssipääoma
3. bis: silloin I maa, nyt hajaannusta kaikkialla
4. istutaan „neekerien niskassa”
5. „porvarillinen työväenpuolue”: „myyneet itsensä”
6. „Joukot”. Quid est? ***
7. Mentävä alemmaksi
8. kuka edustaa joukkoja?
9. Joukkotoiminta.

* Ks. tätä osaa, s. 434. *Toim.*** Sama. ss. 750—751. *Toim.**** Mitä se on? *Toim.*

10. Petosta. Lloyd-george'ismia ¹⁰⁰
 + Englanti 1850—1890 { yhtäläisyys ja }
 ja imperialismi 1898—1914 { eroavuus }

„imperialistinen ekonomismi”

” otzovismi”

+ + taistelu reformien puolesta („syöttöpeliä”) ja
 legaalisten mahdollisuuksien käyttäminen (niiden mer-
 kitys vallankumoustaktiikassa).

I	>	300
II	>	1000
ad. 4.		300
III		1600

LEUTHNER. „VENÄLÄINEN KANSANIMPERIALISMI”

„Die Neue Rundschau” ((toukokuu 1915))

K. Leuthner. „Venäläinen kansanimperialismi”

s. 590: — Plehanovista sanotaan, että hän on muka „loikannut sotaleiriin”.

...„Myös äärimmäiskantaiset radikaalit Venäjällä tajuavat pian elintärkeäksi vapaan pääsyn avomerille”...

„Rajoillamme ei seiso yksin Venäjän tsaari... vaan myös Venäjän kansa,.. jonka valloitus- ja alistamishalu on perinteellistä.”

„Isovenäläinen ei puolusta valtakunnanrajalla kansansa olemassaoloa, riippumattomuutta eikä koskemattomuutta, vaan sen herruutta 40 miljoonaan ei-isovenäläiseen nähden”...

MUISTIINPANOJA „GAZETA ROBOTNICZAN” „IMPERIALISMIA JA KANSALLISUUSSORTOA KOSKEVISTA TEESEISTÄ” ¹⁰¹

- I. (1) Imperialismin määrittely (taloudelliselta kannalta).
Rajojen muutokset.
 „Kansallisvaltio”. Ei ole *ainoa* muoto (oli)

(tietyissä olosuhteissa + monikansallinen valtio) siirtomaita ja sotaveroja
aluevaltauksset — *kansallissorron* tehostumista.

-
- (2) (ristiriidassa työväenluokan etujen kanssa)...
(varsinkin *sorrettujen* kansojen)
(revanšši)
-
- (3) *aluevaltauksia* ja *kansallissortoa* vastaan (taisteltava tarmokkaasti (*energisch bekämpfen*))
(sosialismi ei tarvitse siirtomaita)
aluevaltauksia edellyttävää rauhaa vastaan
-
- (4) taistelu herruuden väkivaltaista ylläpitämistä vastaan merkitsee
- (1) kieltäytymistä puolustamasta isänmaata...
 - (2) kansallissorron paljastamista (*Denunzierung*)
 - (3) taistelua kansallisliikkeenvastaista moraalista pakotusta vastaan
- (5) imperialismia ei voida muovata työväenluokan etujen mukaiseksi
imperialismia ei voida erottaa kansallissorrosta vain sosialismi... taistelun tulee olla vallankumouksellista ja sosialismin aikana ei tule olemaan itsemääräämistä, vaan *yhteinen määrääminen*
ei mitään lykkäystä, ei mitään lupailua.
-
- II. 1) Kapitalismin aikana ei voi olla kansakuntien vapautta
- 2) itsemäärääminen edellyttää luokatonta yhteiskuntaa edellyttää kansakunnan eristyneisyyttä
utopiaa
 - 3) Ohjelmassa ei saa olla utopiaa
„herättää täyttymättömiä toiveita kapitalismin mukautumiskyvystä”
„*kansalli*s-reformistisesti”
tarvitaan...
selvää, täysin peittelemätöntä sosialismia.
 - 4) Noita muka „oikeuksia” ei tarvita...
pikkuporvarillisen demokraattisen ideologian jäännös...

IMPERIALISMI JA SUHTAUTUMINEN SIIHEN ¹⁰²

1. Määrittely $\left\{ \left\{ \begin{array}{l} \text{taloudelliselta kannalta} \\ \text{poliittiselta kannalta} \end{array} \right. \right. \left. \left. \begin{array}{l} \text{taantumus} \\ \text{kansallisuussorto} \\ \text{annektoinnit} \end{array} \right. \right.$

Imperialismi = kapitalismia, joka on

- α monopolistista $\left\{ \begin{array}{l} 1) \text{ kartellit} \\ 2) \text{ suurpankit} \\ 3) \text{ finanssioligarkia} \\ \quad (>100 \text{ miljardia pääomaa} \\ \quad \text{arvopapereissa)} \\ 4) \text{ siirtomaat ja pääoman} \\ \quad \text{vienti (maailmanjako)} \end{array} \right.$

- β loismaista $\left\{ \begin{array}{l} 1) \text{ pääoman vienti} \\ 2) \text{ 100 miljardia pääomaa} \\ \quad \text{arvopapereissa} \end{array} \right.$

γ kuolevaa („siirtymäajan” kapitalismia)

1a. Basel ja Chemnitz

2. Contra K. Kautsky. Ristiriitojen lieventämistä, hämä-
mistä, verukehtimistä etc.

3. Kolme linjaa: lakeijat $\left\{ \begin{array}{l} \text{karkeat opportunistit} \\ \text{kyynilliset} \end{array} \right. \left. \begin{array}{l} \text{kansallis-} \\ \text{liberaalit} \end{array} \right.$
 reformistit $\left\{ \begin{array}{l} \text{hioutuneet} \\ \text{naamioituneet} \end{array} \right. \left. \begin{array}{l} \text{..} \\ \text{(Lieb-} \\ \text{knecht)}^{103} \end{array} \right.$
 vallankumoukselliset $\left\{ \begin{array}{l} \text{marxilaiset} \end{array} \right.$
 sosialidemokraatit

4. Fabiolaiset, Vandervelde, Jaurès ja kumpp. (1907)...
 + „Sozialistische Monatshefte” + „Die Glocke” + Ren-
 ner ja kumpp.

+ Plehanov ja „oppilaat” Venäjällä.

(1) Aseistariisunta...

(2) Euroopan Yhdysvallat (imperialistien kartelli)...
 („Keski-Euroopan” järjestely)...

(3) Annektoinnit...

(4) „Rauha” (sosialipasifismi)...

(5) „Ultraimperialismi”...

(6) „Isänmaan puolustaminen”...

(7) Sodan imperialistinen luonne...

- (8) Kauppavapaus („rauhanomaiset suhteet”).
- (9) Siirtomaat (vrt. 1907 ja 1914—6)... (Pois siirtomaista?)
- (10) Siirtomaista koituvat edullisuudet
 { tuonti ja vienti omista siirtomaista }
 { versus „kauppavapaus” }
- (11) Imperialismi ja opportunisti (mieliala versus suunta).
- (12) „Yhtenäisyys” opportunistien kanssa.
- (13) Kansainvälisen sosialidemokraattisen liikkeen aatesuunnat vv. 1889—1914¹⁰⁴ versus nykyinen hajaannus
 { Millerandilaisuus¹⁰⁵ }
 { (Jaurès), bernsteiniläisyys¹⁰⁶, }
 { Englannin „liberaalinen työväen” }
 { [-politiikka] }
- (14) Äänestäminen sotamäärärahojen puolesta.
- (15) Joukkoesiintymiset = „seikkailua”?
- (16) Aikaisemmin (1909; 1910; 1911 K. Kautsky versus 1914—6) ja nykyään.
 (Sanat ja teot.)
- (17) K. Kautsky versus Pannekoek 1912 joukkoesiintymisistä...
- (18) Eklektisismi versus dialektiikka.
- (19) Engels ja Marx englantilaisen opportunistin perusyistä.
- (20) Hämmäystä { 4. elokuuta 1914 }
 { 2. elokuuta 1914 ja }
 { *ultimaatum* oppositiolle }
- (21) Sympatiaa Karl Liebknechtiä kohtaan.
 (kaikkialla)
 (vai Euroopassako?)
- (22) Zimmerwald ja Haag.

KAUTSKYLAI SUUTTA KOSKEVAN ARTIKKELIN JASENNYS¹⁰⁷

Kautskylaisuudesta: { „Vorbote” n:o 1 }
 { „Kommunist” }

1. imperialismin määrittely. (δ 9 *)

3 bis. 1912 siitä, että se on menettänyt merkityksensä.
 (o 15 **)

* Ks. tätä osaa, s. 241. *Toim.*

** Sama, s. 576. *Toim.*

5. sodan luonne („Kommunist”)
2. kauppapolitiikka (vapaakauppa) („Kommunist”)
4. taistelu imperialismia vastaan (myös „osa kapitalisteista on sen *kannalla*”).
8. annektoinnit...

[12] { Renner ja kumpp., Cunow ja kumpp... }
 { Lensch } }
 { „Volkstribüne” }

7. rauha: „kaikki ovat sen kannalla” (esitelmä)...
3. ultraimperialismiteoria
9. Monitor ja Kautsky

10. Kautsky 26. XI. 1915 *vastusti katumielenosoituksia*

11. Chemnitzin „Volksstimme” yhtenäisyydestä Kautskyn ja kumpp. kanssa (vrt. Ernst *Heilmann* „Die Glockessa”)

6. nykyisen kriisin ja opportunistin yhteyden kieltäminen (K. Kautsky 28. V. 1915) („Kommunist”)

Suhtautuminen sotaan *ennen*:

Yhteiskunnallinen vallankumous	1902	1902
Tie valtaan	1909	1905
1905 (o 33 *)		1908
1910 (o 15)		1910
1912		1912

Rühle versus „Vorwärts”

{ Vallankumous sodan yhteydessä. }
 { Aseistariisunta ja *Euroopan* }
 { *Yhdysvallat.* } }

- A. Talouselämä ja luokkien perussuhde (1—4)
- B. Poliitiikka (5—8)
- C. „Suo” sisäisen puolue-elämän mielessä (9—12)
- D. Venäläiset kautskylaiset

{ Axelrod }
 { Martov }
 { Tshheidze ja Skobelev }

* Ks. tätä osaa, s. 604. *Toim.*

Käännettäväksi

- 1) Kemmerer
- 2) Gilbreth. „Liikkeen tutkiminen”
- 3) Hobson. „Imperialismi”

KATKELMA ARTIKKELISTA

Miten kaukana Fr. Engels oli yliolkaisesta suhtautumisesta Saksan nykyisiin annektointeihin, mikä on ominaista eräille Saksan nykyisiin sosialidemokraatteihin kuuluville doktrinäärisille marxilaisuuden vääristelijöille, sitä osoittaa hänen seuraava vuodelle 1893 ajoittuva lausuntonsa:

„Emme saa unohtaa, että Bismarckin 27 herruuden-vuotta tekivät Saksan vihatuksi kaikkialla ulkomailla ja syystä kylläkin. Tanskankielisen Pohjois-Slesvigin annektoinnilla, Prahan sopimuksen sitä koskevan kohdan rikomisella ja vihdoin veijarimaisella kumoamisella, Elsass-Lothringenin annektoinnilla ja Preussin puolalaisia vastaan suuntautuneilla inhottavilla toimenpiteillä ei ole ollut mitään tekemistä 'kansallisen yhtenäisyyden' luomisen kanssa” („Voiko Eurooppa aseistariisuuntua?”. Nürnberg 1893, s. 27)¹⁰⁸. Elokuun 23 p:nä 1866 solmitun Prahan sopimuksen mukaisesti Itävalta luopui Schleswig-Holsteinista Preussin hyväksi ehdolla, että Slesvigin pohjoisten piirikuntien väestö luovutetaan Tanskalle, jos se vapaassa äänestyksessä ilmoittaa liittyvänsä Tanskaan. Tämä kohta kumottiin veijarimaisesti Saksan ja Itävallan lokakuun 11 p:nä 1878 Wienissä solmimalla sopimuksella. Engels ei unohtanut tätä petosta vielä 15 vuoden kuluttuakaan, v. 1893, ja tuomitsi sen korostaen, että toista on saksalaisten kansallisen yhtenäisyyden luominen ja toista saksalaisista riippuvaisia kansoja vastaan kohdistuvat monet väkivaltaiset ja veijarimaiset sortotoimenpiteet.*

KIRJALLISUUSLUETTELOITA

I

- L. F. Hoffmann: „Englanti rappioitumassa”. („La Patrie Egyptienne” lehden julkaisu.) Genève 1914.
 ((Leima: Egyptin isänmaanystävien klubi. 1914. 3, Versonnex katu, 3. Genève.))

* Käsikirjoitus katkeaa tähän. Toim.

- „Tämä 'La Patrie Egyptienne' lehden julkaisema kirjanen lähetetään ilmaiseksi kaikille halukkaille, joita kehoitetaan kääntymään hallinnon puoleen osoitteella 3, Versonnex katu, 3. Genève.”
- Mohamed Fahmy.* „Totuus Egyptin-kysymyksestä”. (Genève 1913.) („Memoriaali XIX rauhankongressille 1912”).
- Tri J. Goldstein.* „Saksan rakennusteollisuuden työläiset ja yrittäjät”, Leipzig 1913. („Zürichin kansantaloudellisia tutkielmia”, 5. vihko.)
- Prof. *tri W. Hünerwadel.* „Euroopan sodan historialliset edellytykset”. Winterthur 1915 (kirjanen tuntuu mukimmeneväältä, sangen suppealta, pikapuoliselta kuvaukselta).

II

- „Islamin edistys” yhdistys.
Fusterien talo. Genève.
 Sen julkaisu „*Bulletin de la société j. n. e.*”
 III vuosikerta, n:o 1 ja 2, kesä- ja heinäkuu. 1915.

„Ei saa unohtaa”

- Sivu historiaa englantilaisten Egyptissä olon ajalta. Toukokuu 1915. Allekirjoitus *tri M. M. Rifat.*
 Kerrotaan, miten egyptiläisiä mestattiin ja silvottiin 26. VI. 1906 sen johdosta, että oli mukiloitu englantilaisia upseereita, jotka olivat ammuskelleet kyyhkysiiä ja haavoittaneet erästä naista.
- Kirjanen:* „Englanti tuomiolla”. Berliini 2. V. 1915.
Tri M. M. Rifatin esipuhe.
 Kokoelma Egyptiä koskevia Englannin lupauksia ja julkilausumia alkaen vuodesta 1882 ja aina 7. XII. 1914 tapahtuneeseen *yhdistämiseen* (annektointiin) saakka.

III ¹⁰⁹

- Belius.* „Englantilaisten ja ranskalaisten värilliset vasallikansat”. Berliini 1915.
- Brandt.* „33 vuotta Itä-Aasiassa. Diplomaatin muistelmia”. 3 nidettä. Leipzig 1901.
- Cornaz.* „Tupakkamonopoli Sveitsissä”. Lausanne 1914.

- Davies.* „Brittiläinen ja saksalainen rahatoimi”. Lontoo 1915.
- El Hadj Abdallah.* „Islam Ranskan armeijassa”. Konstantinopoli 1915.
- „Uskollisuus Intiaa kohtaan” (Intian kansallispuolueen julkaisema). Idem ranskaksi.
- Franke.* „Jääkauden ihmisten todennäköinen kieli”. Leipzig 1911.
- Gehring.* „Intia” 2 nidettä. 1911.
- „*Gruusia ja nykyinen sota*”. 1915.
- Kiliani.* „Saksan ja Englannin taloudelliset ristiriidat”.
- Leue.* „Kuvia siirtomaiden elämästä”. 1903.
- Myron.* „Mahdollisuutemme Kiinassa Euroopan sodan aikana”. Chicago 1915.
- Niehans.* „Kansojen nykyinen uudistuminen ja kristinusko taistelussa maailmanherruudesta”. Bern 191?.
- Peter.* „Ranskalaisen romaanin kehitys”. 1913.
- Rifat.* (Egyptin taistelusta Englantia vastaan).
- „Brittiläisten *ylivalta* Intiassa tuomittavaa”. Lontoo 1915.
- Scherif.* „Tunisialaiset y.m. Vastalause ranskalaisherruutta vastaan”. Sic! *Berliini* 1916.
- Ruttmann.* „Nykyaikaisen psykologian päätulokset”.
- Sieveking.* „Uudemman taloushistorian pääpiirteet”. 1915.
- Viëtor.* „Saksan kielen foneettinen sanasto”.
- Ziekursch.* „Venäjän Balkanin-politiikka”. 1915.

IV

- 1) *M. Lair.* „Saksan imperialismi”. *Pariisi* 1908
(?)* 3 fr 50.
-
- 2) *Bérard.* „Ranska ja Vilhelm II”. (3 fr 50)?
 „ „Marokon selkkaus”. (4 fr)
 „ „Sulttaani, islam...”. Bagdad. (4 fr)
S a m a. „Kapina Aasiassa”. Pariisi 1904.
-
- 3) *G. Blondel.* „Saksan kansan teollinen ja kaupallinen nousu”. Pariisi 1900.
 „ „Ranska ja maailmanmarkkinat”. Pariisi 1901.

* Kirja ei ilmestynyt vuonna 1908, vaan 1902. Ks. tätä osaa, s. 189. *Toim.*

Leroy-Beaulieu. „Aasian uudistuminen”. 1900.
 „Uusia anglosaksisia yhtiöitä”.

V

S. A. Reeve. „Kilpailun hinta” (617 sivua). New York 1906
 NB (2 doll.) (MacClure, Philipps & Co). („Tutkielma
 kilpailun aiheuttamista menetyksistä ja sosialistisia
 uudistusesityksiä”).
 „The Economist”, 25. XII. 1915.

Englantilaiset *Saksan* kemiallisen teollisuuden parem-
 muudesta.

„Kansantalous- ja lakitiedettä koskeva kirjallisuusluet-
 telo”. 1906 (1) ja seur. 1908 (3), 1909—1912 (niteet 4—8).

VI

NB. *J. A. Hobson.* NB
 „Kokoelma minimiohjelman eri kohtien selittelyjä”. 2 ni-
 dettä. („Keskusjärjestö pysyvän rauhan aikaansaa-
 mista varten”). Haag 1916.

VII

Pohler. „Sotahistoriallinen kirjasto”.
Wittig. „Vallankumousten vuosisata”. 2 osaa. Zürich 1875.
d'Arcq. „Yleinen sotahistoria”. (2 nidettä.) Pariisi 1758.
Mouriez. „Kauppasodat (1486—1850)”. Pariisi 1863.
von Erlach. „Pienten kansojen vapaussodat suuria armei-
 joita vastaan”. Bern 1868.
Studentitz ja Rödlich. „Kronologis-synkronistinen yleiskat-
 saus”.
Golitsyn?
Suter. „Richard Avenariuksen filosofia”. 1910. (Väitöskirja.)

VIII

NB
Geyer } valtiollisia katsauksia ja
Egelhaaf } historiakalenteri (vuoden ajalta)
Roloff. „Europäischer Geschichtskalender” ((?)).

ZÜRICHIN KANTONINKIRJASTON TILAUSKORTTEJA

- Ashley. „Englannin talousjärjestelmä”. 1914.
- Beiza. „Verilaaksoissa”. Varsova 1906.
- Biermann. „Winkelblech (Marlo)”. 2 nidettä.
- Bittmann. „Työmiehen budjetti ja kallis aika”. 1914.
- Boissier. „Saint-Simon”.
- „Bolletino Storico della Svizzera Italiana”. Vuosikerrat 1—23 (1879—1901).
- Bresnitz von Sydacow. „Intiimiä Nikolai II valtakunnassa”. 5 nidettä.
- „Kirjeitä Sorgelle”. Stuttgart 1906.
- Paul Busching. „Englannin ja sen siirtomaiden kauppapoliittisten suhteiden kehitys vuoteen 1860 asti”. Liite: Vv. 1826—1900 siirtomaakauppaa esittävä taulukko. Stuttgart 1902.
- Carnegie. „Kansainvälisen rauhan säätiö”. Vuosikirjat 1911 ja 1912.
- Dauzat. „Vaikutelmia ja näkymiä”. 1914.
- Del Vecchio. „Sodan fenomeeni”. Sassari 1909.
- Em. Demaret. „Siirtomaiden organisaatio ja federaatio; Ranskan ja sen siirtomaiden federaatio”. Väitöskirja. Pariisi 1899.
- „Sveitsiläistä demokratiaa vai kansainvälistä sosialismia”. Frauenfeld 1892.
- „Sveitsin liittopankin muistio”. 1863—1913.
- Detot. „Sosialismi ja Ranskan kamarit”. Väitöskirja. Pariisi 1903.
- Dietrich. „Liiketalousoppi”. 1914.
- „Ammattiopetus Yhdysvalloissa”. 1900.
- Egelhaaf. „Uusimman ajan historia” 1913. VI. Uljanov. 4. elokuuta 1916. *Lokakuun loppu*.
- Egelhaaf. „Uusimman ajan historia”. 1908. Lainattu 25. syyskuuta. Kantonin kirjastosta lainattu 18. syyskuuta. VI. Uljanov. 4. lokakuuta 1916. *Lokakuun loppu*.
- Ehrenberg. „Suuromaisuuksia (Fugger — Rothschild — Krupp)”. 1905. 2 nidettä.
- Engels. „Perheen j.n.e. alkuperä”
- Ermels. „Ranskan siirtomaakauppapolitiikka”. Berliini 1910.
- „Sveitsin tehdastilasto”. 1911.

- Fraisse. „Riippuvaisuussuhteissa olevien Kongon joki-alueen maiden kansainvälinen asema”. Väitöskirja. Carcassonne 1904.
- Freeman. „Vertaileva politiikka”. Lontoo 1873.
- Ernst *Friedrich*. „Maailman kaupp- ja liikennemaantiede”. 1911.
- Frobert*. „Englannin, Saksan ja Ranskan talletuspankkien toiminnan nykyisestä suunnasta”. (Väitöskirja.) 1903.
- Garr. „Nykyaikaisen lehtijulkaisutoiminnan taloudelliset perusteet”. 1912.
- Gazeau. „Englantilainen imperialismi. Carlyle — Seeley — Chamberlain”. (Väitöskirja.) 1903.
- „Deutscher Geschichtskalender”. Vuosikerta 1913.
- Giebel. „Kaliteollisuuden rahoitus”. 1912.
- Girault. „Kolonisaatioperiaatteet”. 2. painos. Pariisi 1904.
- Goës. „Intian suurkaupungit”. 1910.
- „Keski- ja uuden ajan historian käsikirja” (Meinecke etc.) 1903 ja seur. ((vain erillisiä erikoistutkielmia, ei taida olla mitään varteen otettavaa))
- Hermant. „Unkarin vuoden 1848 vallankumous: kansallisuudet, niiden taistelu ja niiden vaatimukset; Venäjän interventio ja Puolan interventio”. Väitöskirja. 1901.
- W. G. Hertz. „Ulkomaalaisten tuloverotus Englannissa”. Stuttgart 1910.
- Hettner. „Englannin maailmanherrsäus ja sota”.
- Heyde. „Saksan sikaari- ja savuketeollisuuden teknillisen kehityksen kansantaloudellinen merkitys”. Stuttgart 1910.
- Hirsch*. „Haaraliikkeet vähittäiskaupassa”. 1916.
- Frank Hitchcock. Sarja Yhdysvaltojen ulkomaankauppaa käsitteleviä kirjasia.
- Hoeniger. „Saksan sotalaitoksen kansantaloudellinen merkitys”. Leipzig 1913.
- Hollitscher. „Historian laki. Lisää materialistisen historiankäsitteilyn arvosteluun”. Väitöskirja. 1901.
- Holsti. „Sodan suhde valtioiden syntyyn”. Väitöskirja. 1913.
- Honaré. „Saharan poikki kulkeva rautatie ja ranskalaisten tunkeutuminen Afrikkaan”. Väitöskirja. 1901.
- „Taistelussa Venäjän vapauden puolesta”. 1906.
- Ed. Jacob. „Kansantaloudellinen osuuskuntateoria”. 1913.

- „Journal asiatique”. 1) 10. sarjan sisällysluettelo. 2) Yhdes-
toista sarja.
- „Juutalaispogromit Venäjällä”. 2 nidettä. 1910.
- Massao Kambe. „Japanin kansantalouden kehitys”. 1914.
- Kautsky. „Parlamentarismi”. Stuttgart 1893.
- Kayser. „Rautabetonirakenteiden kehitys ja edistys”.
(Puhe.) Darmstadt 1911.
- Kindermann. „Pakotus ja vapaus. Kansain elämän yleis-
tekijä”. Jena 1901.
- Kinosita. ”Japanin kaupan menneisyys ja nykyisyys”.
Väitöskirja. 1902.
- W. Kley. „Kruppin luona. Sosiaalipoliittinen matkakuvauus”.
1899.
- G. Koch. „Jakobiinivaltio 1794”. Berliini 1904.
- Lange. „Kirjoja suursodasta”. 1915.
- Langevin. „Ranskalaisten ja ulkomaisten arvopaperien lei-
mavero”. Väitöskirja. 1900.
- Lehmann. „Armenia ennen ja nykyään”. 1910.
- Ludlow. „Englannin työtätekevät luokat”. 1868.
- Marx. „Vallankumous ja vastavallankumous Saksassa”.
1896.
- Nansen. „Siperia”. 1914.
- Nostiz. „Englannin työväenluokan nousu”. Jena 1900.
- Osterrieder. „Monopoliko vai kilpailu”. 1903.
- „La Paix par le Droit”. 21. vuosikerta (1911).
- Peez ja Dehn. „Englannin hegemonia. I. Mannermaansul-
kemuksen kaudelta”. Leipzig 1912.
- Peez. „Uusimmasta kauppapolitiikasta”. Wien 1895.
- Pesl. „Vähimmäispalkka”. 1914.
- „Puola ja Sveitsin kansa”. Tekijä on sveitsiläinen, Puolan
kapinan silminnäkijä. 1863.
- „Politisches Jahrbuch”. *Kaksi viimeistä* vuotta.
- Polly. „Venäjän vallankumouksesta”.
- Prado. „Venäjän kuolemantie”. 1907.
- W. Rappard. „Taloudellisen tekijän osuus Sveitsin nyky-
aikaisen demokratian muodostumisessa”.
- „Kokoelma traktaatteja” (Martin).
- „Latvian vallankumous”.
- Ried. „Julkisten yritysten järjestäminen ja hoito”. 1914.
- Skelton. „Sosialismi. Arvosteleva analyysi”. Väitöskirja.
Cambridge 1911.

- „Uusimman ajan valtiohistoria”.? (Niteet 1—28). Leipzig 1858.
- „Staatsarchiv”. Rekisteri 78—93. Viimeisin vuosikerta 1914.
- Strasser. „Kapitalismi ja sodanoikeus”. (Lisävihko n:o 11.)
- Stroh. „Ranskan ja Englannin välit vuosina 1801—3 Saksan poliittisen kirjallisuuden perusteella” (= Historia-tieteellisiä esseitä. 121. vihko.). 1914.
- Strupp. „Venäjän ja Kiinan selkkaus”. 1911.
- Übersberger. „Venäjän Idän-politiikka kahden viime vuosisadan aikana”. I nide. 1913.
- Uhlmann. „Saksan ja Venäjän puutavarakauppa”. Väitöskirja. 1913.
- Uhry. „Ranskan lakkotaistelut ja niiden tulokset”. Väitöskirja. 1902.
- Theodor Vetter. „John Ruskin ja W. Morris, tekniikan vastustajat ja kannattajat”. Frauenfeld 1912.
- (Walz-Eidenbenz) „Valtiokeikaus vai uudistuksia”. 3. osaa.
- White. „Diplomaattinaoloajaltani”. 1906.
- Youngman. „Suuromaisuuksien taloudelliset alkutekijät”. Väitöskirja 1909.
- „Zeitschrift für schweizerische Statistik”.
- Zilliacus. „Vallankumouksellinen Venäjä”. 1905.
-